

Rezultatul demersurilor întreprinse de instituția Avocatul Poporului privind lipsa grupurilor sanitare din unitățile de învățământ din mediul rural

Demersuri și rezultate – etapa I

Analizând numărul mare de articole prezentate în mass-media referitoare la **problematika grupurilor sanitare ale unităților de învățământ din mediul rural**, Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu (sesizarea nr. 12910/31.07.2019), sens în care au fost solicitate informații Ministerului Educației Naționale, Ministerului Finanțelor Publice, dar și Inspectoratelor Școlare din cele 39 de județe cuprinse în Hotărârea Guvernului nr. 363/2019.

În vederea soluționării acestor aspecte, **Guvernul României** a adoptat Hotărârea nr. 363/2019 privind repartizarea unor sume din transferuri din bugetul de stat către bugete locale, prevăzute în bugetul Ministerului Educației Naționale, pentru finanțarea în anul 2019 a unor cheltuieli de capital ale unităților de învățământ preuniversitar de stat.

Prin acest act normativ s-a aprobat repartizarea sumei de 64.900 mii lei din transferuri din bugetul de stat către bugetele locale, prevăzută în bugetul Ministerului Educației Naționale pe anul 2019, pentru **finanțarea unor lucrări de amenajare a unor grupuri sanitare și asigurarea cu utilități a acestora la 858 de unități de învățământ preuniversitar de stat.**

► **Ministerul Finanțelor Publice (MFP)** ne-a comunicat că Ministerul Educației, prin intermediul inspectoratelor școlare județene, transferă sumele alocate către bugetele locale; până la data de 08 august 2019, în solicitările de deschidere de credite transmise Ministerului Finanțelor Publice de către Ministerul Educației Naționale nu s-au identificat mențiuni referitoare la această destinație de cheltuieli.

► **Ministerul Educației și Cercetării (MEC):**

- în ultimii ani, **multe unități de învățământ nu au primit autorizație sanitară de funcționare din cauza lipsei apei potabile și a accesului direct al elevilor la folosirea acesteia sau din cauza lipsei grupului sanitar** (minim latrină);

- pentru remedierea acestor aspecte, **MEC a semnat un Protocol de colaborare cu Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice (MDRAP)**; astfel, au fost cuprinse la finanțare în diferite programe (PNDL I și II, PNDR, POR, finanțare de la autoritățile locale) unități de învățământ care au beneficiat de lucrări investiționale;

- MEC are în vedere ca, **până în anul 2020, toate unitățile de învățământ să fie autorizate sanitar;**

- în anul 2017, funcționau 2219 unități de învățământ preuniversitar cu grupuri sanitare în curte, fără apă curentă sau canalizare; 730 dintre acestea au fost cuprinse în diferite programe gestionate de MDRAP, MFE sau MEC, astfel că **în 2018 au rămas 1489 unități de învățământ cu grupuri neconforme;**

- în luna martie 2019, prin grija inspectoratelor școlare județene, au fost verificate cele 1489 unități de învățământ și s-a constatat că pentru unele dintre acestea s-au remediat neconformitățile prin asigurarea fondurilor necesare pentru realizarea investițiilor din diferite programe gestionate de MEC, MDRAP, MFP sau din bugetul autorităților locale; pentru celelalte

s-au identificat diferite soluții: fie asigurarea fondurilor necesare din bugetul MEN, fie restrângerea activității structurii educaționale ca urmare a scăderii drastice a numărului de elevi și a condițiilor neconforme ale imobilului și mutarea procesului de învățământ la unitatea cu personalitate juridică ce asigură desfășurarea procesului de învățământ în condiții optime;

- **fondurile alocate prin Hotărârea de Guvern nr. 363/2019 din bugetul Ministerului Educației Naționale în vederea aducerii grupurilor sanitare la standardele în vigoare pentru obținerea autorizației sanitare de funcționare, vin în completarea sumelor alocate de la bugetul local;** astfel, autoritățile locale au obligația de a-și actualiza bugetele locale cu sumele aferente, astfel încât să poată demara procedurile de amenajare a grupurilor sanitare la unitățile de învățământ beneficiare;

- procedura privind achiziția lucrărilor de investiții, încheierea și derularea contractului sunt în sarcina autorităților locale; antreprenorii vor lua măsurile necesare pentru ca spațiul în care se desfășoară lucrările să fie bine delimitat de cel în care se desfășoară activitatea didactică, astfel încât să nu fie puse în pericol sănătatea și siguranța copiilor și cadrelor didactice;

- **sumele prevăzute de Hotărârea de Guvern nr. 363/2019 se vor putea transfera de către inspectoratele școlare la solicitarea autorităților locale, pe baza documentelor justificative emise de către executantul lucrării (recepție parțială/recepție la finalizarea lucrărilor, situații de plată și factură fiscală);**

- **în anul 2019, vor continua lucrările începute în anii trecuți la unitățile de învățământ preuniversitar cuprinse în programele derulate prin Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice și Ministerul Fondurilor Europene.**

► **Inspectoratele Școlare Județene (ISJ):**

- sumele prevăzute de Hotărârea de Guvern nr. 363/2019 nu au fost transferate deoarece acest lucru se va face doar la solicitarea autorităților locale, pe baza documentelor justificative emise de către executantul lucrării (Inspectoratele Școlare Județene Alba, Mureș, Argeș, Bacău, Vâlcea, Dâmbovița, Covasna);

- au fost informate unitățile de învățământ beneficiare și/sau autoritățile locale cu privire la alocarea sumelor prevăzute de Hotărârea de Guvern nr. 363/2019, precum și cu privire la faptul că sumele vor putea fi transferate de către inspectoratele școlare la solicitarea autorităților locale, pe baza documentelor justificative, însă, până la data transmiterii răspunsului către instituția Avocatul Poporului nu au fost înregistrate încă solicitări în acest sens (Inspectoratele Școlare Județene Suceava, Olt, Călărași, Gorj, Dolj, Brașov, Bistrița-Năsăud);

- sumele nu au fost transferate pentru că autoritățile încă nu au formulat cereri însoțite de documente justificative, însă **procesul a fost demarat, fiind în diferite stadii** (Inspectoratele Școlare Județene Cluj, Caraș-Severin, Sălaj, Mehedinți, Constanța, Sibiu, Timiș, Satu Mare, Giurgiu, Tulcea, Ialomița, Hunedoara, Iași).

- unele unități de învățământ deja au solicitat transferarea sumelor (Inspectoratele Școlare Județene Galați și Neamț)

- sumele au fost transferate: ISJ Botoșani a solicitat MEC deschiderea de credite în suma de 4.807 mii în vederea transferării acestora către bugetele locale, ISJ Teleorman a transferat suma de 515019,47, în urma solicitărilor unităților administrativ teritoriale, iar ISJ Arad a solicitat MEC deschiderea de finanțare în cuantum de 470 mii lei, pentru 10 unități școlare (pentru 5 unități, lucrările deja au fost finalizate și sumele transferate).

Demersuri și rezultate - etapa II:

Prin Hotărârea de Guvern nr. 479/2020 privind repartizarea unor sume din transferuri din bugetul de stat către bugete locale, prevăzute în bugetul Ministerului Educației și Cercetării, pentru finanțarea în anul 2020 a unor cheltuieli de capital ale unităților de învățământ preuniversitar de stat:

► se repartizează suma de 17.000 mii lei din transferuri din bugetul de stat către bugetele locale, prevăzută în bugetul Ministerului Educației și Cercetării pe anul 2020 **pentru continuarea**

lucrărilor de amenajare a grupurilor sanitare și asigurarea cu utilități a acestora la unitățile de învățământ preuniversitar de stat care au fost finanțate, în anul 2019, prin Hotărârea Guvernului nr. 363/2019 și ale căror lucrări nu au fost realizate sau finalizate la 31 decembrie 2019;

► se repartizează suma de 14.269 mii lei din transferuri din bugetul de stat către bugetele locale, prevăzută în bugetul Ministerului Educației și Cercetării pe anul 2020 **pentru finanțarea lucrărilor de amenajare a unor grupuri sanitare** și asigurarea cu utilități a acestora la unități de învățământ preuniversitar de stat care nu dispun de grupuri sanitare conforme.

Astfel, potrivit Anexelor I și II la HG nr. 479/2020, 273 de unități de învățământ vor putea beneficia de fonduri pentru finalizarea lucrărilor începute în anul 2019, iar 103 unități de învățământ pot accesa fonduri pentru începerea lucrărilor de amenajare a unor grupuri sanitare.

Menționăm, de asemenea, că, la începutul lunii septembrie 2020, fostul **ministru al educației și cercetării a declarat în spațiul public că în România sunt peste 800 de școli cu toalete în curte.**

Având în vedere cele de mai sus, **prin adresa nr. 12910/2020 am solicitat Ministerului Educației și Cercetării, să ne comunice** numărul unităților de învățământ care au finalizat lucrările de amenajare a unor grupuri sanitare cu fondurile alocate prin Hotărârea de Guvern nr. 363/201, numărul unităților de învățământ care, la momentul respectiv aveau toalete neconforme (amenajate în curte),- măsurile avute în vedere asigurării amenajării de grupuri sanitare pentru toate unitățile școlare din țară.

În urma acestui demers **Ministerul Educației și Cercetării, prin adresa înregistrată cu nr. 18828/20.10.2020**, ne-a comunicat următoarele:

- în bugetul MEC în anul 2019 au fost alocate 65,525 milioane lei pentru îmbunătățirea condițiilor din 857 de unități de învățământ care funcționau cu grupuri sanitare aflate în curte, fără apă curentă și fără canalizare, unități care au fost nominalizate în Hotărârile de Guvern nr. 363/2019 și nr. 406/2019;

- astfel, pentru un număr de 29 de unități de învățământ preuniversitar de stat cu efective reduse de elevi s-a propus restrângerea activității, prin comasarea cu unitățile de învățământ cu personalitate juridică; la un număr de 518 unități de învățământ au fost finalizate lucrările de realizare a grupurilor sanitare, iar la 36 de unități grupurile sanitare au fost amenajate cu fonduri de la bugetul local;

- în anul 2020, pentru a continua programul de îmbunătățire a condițiilor din unitățile de învățământ, care funcționau cu grupuri sanitare situate în curte, fără apă curentă și canalizare, în bugetul MEC a fost alocată suma de 31,400 milioane lei;

- MEC, prin intermediul inspectoratelor școlare a colectat date referitoare la situația unităților de învățământ care au fost nominalizate în Hotărârile de Guvern nr. 363/2019 și nr. 406/2019 și care funcționează cu grupuri sanitare situate în curte, fără apă curentă și canalizare;

- Inspectoratele Școlare Județene împreună cu Consiliile de Administrație ale unităților de învățământ au analizat situația existentă și au propus unitățile de învățământ care pot fi finanțate în anul 2020 în vederea conformării grupurilor sanitare;

- prin Hotărârea de Guvern nr. 479/2020 s-au alocat fonduri de la bugetul de stat unităților de învățământ preuniversitar de stat care au fost nominalizate în 2019 și ale căror lucrări de amenajare a grupurilor sanitare neconforme nu au fost demarate sau finalizate și care îndeplinesc, în anul 2020, condițiile de finanțare, dar și unităților de învățământ preuniversitar de stat care în anul 2020 dețin grupuri sanitare situate în curte, fără apă curentă și fără canalizare și care îndeplinesc condițiile prevăzute conform procedurii din anul 2019;

- alocarea fondurilor pentru unitățile de învățământ preuniversitar cuprinse în Anexa 2 s-a realizat în urma centralizării propunerilor transmise de inspectoratele școlare județene și ierarhizării acestora în funcție de numărul de copii înscriși, cu încadrare în bugetul alocat de minister la acest capitol; astfel, au fost cuprinse doar unitățile cu un număr cuprins între 900 și 138 elevi;

- prin urmare, în Hotărârea de Guvern nr. 479/2020 au fost nominalizate 273 de unități de învățământ la care în anul 2020 vor continua lucrările, dar și un număr de 103 unități de învățământ la care în anul 2020 vor începe lucrările;

- după adoptarea Hotărârii de Guvern nr. 479/2020 unele autorități locale au anunțat că anumite unități de învățământ au fost cuprinse în diferite programe de finanțare, astfel că ministerul a inițiat un proiect de hotărâre pentru modificarea Hotărârii de Guvern nr. 479/2020 prin care s-a propus scoaterea unui număr de 9 unități de învățământ și introducerea la finanțare a unui număr de 12 unități de învățământ la care sunt înscriși un număr cuprins între 138 și 130 elevi și, de asemenea, a suplimentat suma cuprinsă în buget;

- astfel, suma totală alocată de la bugetul de stat prin MEC pentru conformarea grupurilor sanitare aferente unităților de învățământ preuniversitar de stat în anul 2020 este de 31,502 milioane de lei pentru un număr de 379 unități de învățământ;

- lista cu unitățile care **nu au fost cuprinse la finanțare** prin Hotărârea de Guvern nr. 479/2020, care cuprinde un număr de aproximativ **340 de unități** la care sunt înscriși un număr total de 19.443 de elevi a fost transmisă Companiei Naționale de Investiții și Ministerului Fondurilor Europene, în vederea analizării posibilității de finanțare a lucrărilor de amenajare a grupurilor sanitare.

Demersuri și rezultate - etapa III:

Având în vedere cele comunicate de MEC, ne-am adresat Companiei Naționale de Investiții S.A. și Ministerului Fondurilor Europene pentru a solicita să ne comunice dacă a fost analizată posibilitatea de finanțare a lucrărilor de amenajare a grupurilor sanitare pentru unitățile de învățământ din lista transmisă de Ministerul Educației și Cercetării, precum și măsurile dispuse.

Ministerul Fondurilor Europene (MFE) de ne-a comunicat, prin adresa nr. 45412/07.12.2020 următoarele:

În cadrul Axei Prioritare 9 *Creșterea capacității de gestionare a crizei sanitare Covid-19*, a fost publicat Ghidul Solicitantului - Condiții specifice de accesare a fondurilor pentru consolidarea capacității unităților de învățământ de stat în vederea gestionării situației pandemiei generată de virusul Sars-CoV-2, proiectele putând fi depuse în sistemul MySMIS începând cu data de 25.10.2020 Conform prevederilor Ghidului, proiectele pot include și acțiuni de dotare a unităților de învățământ preuniversitar de stat cu **containere sanitare mobile** destinate asigurării condițiilor igienico-sanitare minime necesare pentru prevenirea și diminuarea răspândirii potențiale a infecției cu virusul Sars-CoV-2. Dotarea cu containere sanitare poate fi propusă doar pentru regiunile mai puțin dezvoltate, unde nu există acces la rețeaua de apă și canalizare.

În acest sens, în urma consultărilor cu MEC, a fost agreată Anexa 12 la Ghidul Solicitantului – Lista unităților de învățământ care necesită amenajarea grupurilor sanitare, care **include 135 de unități de învățământ care nu sunt racordate la sistemul de alimentare cu apă și canalizare.**

Pentru unitățile de învățământ care nu sunt cuprinse pe listă se poate prezenta avizul MEC care poate certifica necesitatea amenajării grupurilor sanitare în vederea derulării în condiții de siguranță sanitară activității didactice, prin dotarea cu containere mobile, precum și faptul că nu a mai fost acordată finanțare anterioară cu același scop.

Compania Națională de Investiții S.A. (CNI-SA) prin adresa nr. 8196 din 19 aprilie 2021, ne-a comunicat următoarele:

În cadrul Programului Național de Construcții de Interes Public sau Social (PNCIPSD) au fost introduse Subprogramul „Fose septice, microstații de epurare, sisteme de alimentare cu apă, sisteme de canalizare” și Subprogramul „Alte obiective de interes public sau social în domeniul construcțiilor”. Având în vedere acestea **CNI-SA a solicitat** tuturor celor 347 de unități administrativ teritoriale (și spre știință unităților de învățământ cu personalitate juridică),

documentele necesare introducerii obiectivelor pe lista sinteză din cadrul subprogramelor menționate.

Astfel, **93 unități administrativ teritoriale au transmis deja documentele** solicitate în vederea introducerii pe liste.

Având în vedere cele de mai sus, din care rezultă că autoritățile sesizate au întreprins demersurile necesare pentru asigurarea condițiilor de igienă minime și dotarea unităților de învățământ cu grupuri sanitare, situația **va rămâne în monitorizarea instituției Avocatul Poporului.**

București, 22 aprilie 2021